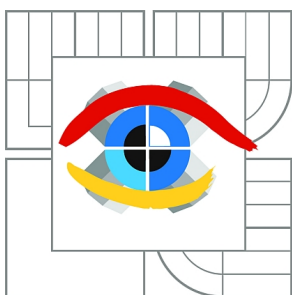

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ
ATELIÉR GRAFICKÉHO DESIGNU 2

FACULTY OF FINE ARTS
STUDIO OF GRAPHIC DESIGN 2

MATERIÁLY PRO EDUKAČNÍ CENTRUM TECHNICKÉHO MUZEA V BRNĚ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

BcA. VERONIKA GOLIANOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

MgA. MIKULÁŠ MACHÁČEK

BRNO 2014

MATERIÁLY PRO EDUKAČNÍ CENTRUM TECHNICKÉHO MUZEA V BRNĚ

Ateliérová část diplomové magisterské práce / obhajoba

Jméno autora:

BcA. Veronika Golianová

Ateliér grafického designu 2

Vedoucí práce:

MgA. Mikuláš Macháček

Oponent práce:

Mgr. Bc. Alice Stuchlíková, Ph. D.

Prostor pro vzdělávání dětí a dospívajících mladých lidí nenabízejí jen školy, kroužky, kurty a jiné volnočasové aktivity, ale také muzea a galerie. Muzea přispívají k poznání a porozumění kulturního dědictví. Jejich významnou rolí je rozvíjení výchovně-vzdělávací činnosti. Kulturní instituce používají různé typy edukačních prostředků a mohou být určeny pro různé věkové skupiny. Muzejní pedagogika využívá neobvyklého prostředí muzeí i galerií, a také jejich sbírek za účelem edukace. Jedinečné prostředí těchto institucí svým návštěvníkům poskytuje poznání prostřednictvím sbírkových předmětů ve vhodném historickém, kulturním i sociálním kontextu.

Mezi doprovodné edukační materiály řadíme tzv. pracovní listy, pracovní sešity a další tištěné materiály podobného charakteru. Podoba a kvalita těchto materiálů v českých muzeích a galeriích je různá. Instituce muzejního a galerijního typu se zaměřením na výtvarné umění poskytují svým návštěvníkům obsahově i vizuálně hodnotnější materiály. Na muzea s technickým zaměřením se však zapomíná.

Technické muzeum v Brně je jedním ze dvou nejrozsáhlejších muzejních institucí se zaměřením na vědu a techniku v České republice. Do muzea každoročně proudí mnoho školních skupin nejen z Brna, ale i ze širokého okolí jižní Moravy. Dětským návštěvníkům se však dostává jen komentované prohlídky bez použití didaktických pomůcek. Tento způsob vzdělávání je pro děti často náročný na pochopení a tedy i neefektivní.

Magisterskou práci jsem proto zaměřila na edukační materiály, které jsem navrhla pro dětské návštěvníky Technického muzea v Brně. Didaktické pomůcky jsem rozčleněny do dvou základních kategorií. Materiály v podobě tištěného průvodce pro rodiče s dětmi a tištěné pracovní skládačky a listy pro školní skupiny v doprovodu lektora.

Všechny tři kategorie tištěných materiálů mají rozdílný rozsah. K vizuálnímu sjednocení jsem použila základní formát 21 x 17 cm, který se prolíná všemi typy edukačních pomůcek. Ve všech materiálech používám font Akkurat CE Regular a Akkurat CE Bold. Velikost písma jsem vždy přizpůsobila věkové skupině, pro kterou je konkrétní edukační pomůcka určena. Pro všechny tištěné materiály jsem zvolila papír Olin regular krémová.

Aktivní průvodce s podtitulem nápady a hry pro rodiče s dětmi do 12 let má podobu brožury. Pro vhodnější praktičnost při použití přímo v muzeu jsem použila kroužkovou vazbu a pevné desky. Zvolená barevnost je zelená, černá a šedá.

Pro školní programy s lektorem jsem navrhla dva typy materiálů. Pracovní list formátu A4, který se přehýbá do již zmíněného základního formátu. Kratší část (21 x 12,7 cm) slouží jako obálka a druhá strany pro děti ukrývá tvořivý a praktický úkol. Tento formát je svým rozsahem vhodný pro většinu expozic TMB. Tento typ materiálu jsem aplikovala pro program vycházející z expozice Od tamtamu k internetu. Druhý typ edukačního materiálu je pracovní skládačka většího rozsahu (21 x 68 cm), který souvisí s obsáhlejším tématem. Pracovní skládačka je určena pro expozici Ulička řemesel, která patří mezi nejzajímavější, nejatraktivnější a také nejnavštěvovanější částí Technického muzea v Brně.

Materiály pro školní skupiny jsou určené pro žáky základní školy a rozdělila jsem je do tří věkových skupin. Pro srozumitelnou orientaci v jednotlivých materiálech jsem každé skupině přiřadila základní barvu: 1.– 3. třída - oranžová, 4.–6. třída - fialová, 7.–9. třída – modrá. Tuto barvu kombinuji s černou a šedou. Použití těchto barev snižuje náklady na tisk a celou realizaci.

Doplňkovým materiálem pro školní skupiny jsou metodické listy pro učitele. Obsahují informace o vzdělávacím programu, návaznost tématu na RVP, přesahy do různých předmětů, klíč k řešení úkolů a typy pro školní činnost vycházející z návštěvy konkrétního programu TMB.

Vzdělávání na půdě Technického muzea v Brně je zaměřené především na zprostředkování hodnot historicky orientovaných disciplín z oblasti vědy a techniky. Používání navržených edukačních materiálů jako součást jednotlivých programů by měli napomoci zkvalitnit způsob vzdělávání dětských návštěvníků TMB. Edukační pomůcka v podobě tištěného materiálu dětem zůstává, mohou s ní pracovat doma nebo ve škole. Různorodé úkoly, úlohy i kvalitní obsahová a vizuální podoba poskytuje snadnější cestu k porozumění a poznání

3. Obchod na začátku uličky se nazývá Koloniál. Ze kterého slova název vznikl?

- a) kolovrat b) kolonie c) kolotoč

4. Vyškrtni potraviny a předměty, které se neprodávaly v koloniálu.

rádio	buráky	čokoláda	past na myš
jablka	citróny	maso	káva
pravítko	čaj	mrkev	hodiny
koření	šicí stroj	líh	mléko
rukavice	kakao	čepice	noviny
vajíčka	chleba	batoh	cíkorka
pomeranče	boty	mouky	cukr

5. Ze seznamu vypiš, které věci se musely dovážet ze zahraničí.

6. Nahlédni do dílny ševce. Švec má v dílně mnoho předmětů, které potřebuje pro svoji práci. Víš k čemu jednotlivé věci používá?

verpánek / kopyto / šídlo / floky / dratev

dřevěná forma pro ruční tvarování svršků bot	_____
konopná nebo lněná obuvnická niť	_____
dřevěné kolíčky k upevňování podešví	_____
stoleček na ševcovské nářadí a třínohá stolička	_____
ostrý bodec pro děrování kůže	_____

7. Najdi v expozici následující předměty a dobře si je prohlédni. Poznáš, k čemu se tyto předměty používaly? Ke každému obrázku vyber správnou odpověď.

- a) držák na noviny
b) plácačka na mouchy
c) stěrač na okna

- a) kráječ na citróny
b) bruska nářadí
c) domácí pražička na kávová zrna

- a) mlýnek na ořechy
b) ořezávátko na tužky
c) drtička na léky

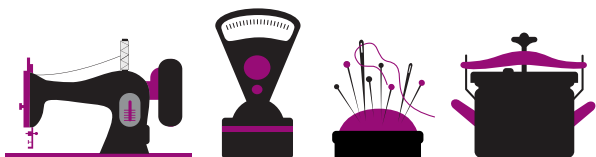

- a) zubařská pomůcka
b) sekáček na cukrový špalek
c) louskáček na ořechy

- a) dóza na mouku
b) krabička na čaj
c) konvice na mléko

14. Najdi v expozici následující předměty a dobře si je prohlédni.

Vymysli si krátký příběh, ve kterém použiješ všechny předměty, které jsou na obrázcích. Příběh si napiš.

Příběh s uvedením tvé adresy nám můžeš poslat na adresu pribeh@technicalmuseum.cz a nejzajímavější každý měsíc odměníme a zveřejníme na webu Technického muzea Brno.

15. Prohlédni si pečlivě vitrínku umístěnou na sloupu na začátku uličky. Najdeš v ní různé varianty obalů od čokolády a dalších cukrovinek. Vymysli vlastní příchutě čokolády a její název. Navrhní reklamní plakát.

16. Napiš nebo nakresli předmět, který ti v uličce přišel netradiční a zajímavý pro svoji funkci, tvar nebo způsobu použití. Zamysli se, zda se tento předmět s podobným využitím používá v současnosti. Jak se předmět změnil nebo kterým byl v současné společnosti nahrazen?

Ulička řemesel
pracovní skládáčka pro 4. – 6. třídy základních škol
Koncept, grafická úprava a ilustrace Veronika Gollanová
Vydalo Technické muzeum v Brně 2014
Náklad 500 kusů
Tisk Knihovna.cz
ISBN 978-80-7027-245-2

TECHNICKÉ
MUZEUM
V BRNĚ
PURKYNIOVA 105, 602 00 BRNO
WWW.TECHNICALMUSEUM.CZ

1. Dokážeš uhádnout, jaké činnosti se věnovali následující řemeslníci?

tkalec	
pecnař	
bednář	
tesař	
mazanečník	
koželuh	

2. Přečti si následující úryvek z knihy a podtrhni všechna slova z hovorové češtiny nebo slova, která vyslovuješ jinak a jsou nezvyklá.

My máme koloniál a vedeme všecko. Kávu, cikorku, cukr, líh k pálení, biče, kartáče, čaj i likéry všeho druhu, jakož i citróny, ba i čokoládu. Vším posloužíme. A chodí k nám moc lidí, taký z vesnic.

Já jsem nejradši, když přijde před nás krám vařík Bejvalů a přiveze zboží, které tatínek objednal z Prahy i ze zámořských osad. To jest pro mne velká zloba a plesání. (...) Ihned potom začnu bednu obskavovat a tatínka mořit, aby začal pakovat, a tatínek dělá drachty a pravi: „To máš, dej mi pokoj, radši si vezmi knihu a uči se.“ Avšak já nepřestávám mořit, a když je tatínek umořen, tak popadne sekaček, kládce a kleště a počíná otvírat bednu. On to dělá velice pomalu a přitom po mně po očku šlíchá a já vím, že se mi směje, jelikož jsem celý netrpělivý.

Avšak pohádky potom přijde to hlavní, neboť pod plakátem jsou pohádky a jest jich hodně. Tyto pohádky potom čítám a je v nich o čarodějnicích, obrech i trpajzlících, o hodném králi a zlé princezně, co nechtěla pít kávu se Sokulem, protože jest strašlivě silný a děsně udatný.

Až budu velký, tak budu také kupcem, protože kupci to mají nejlepší. Kupci nemusejí nic kupovat a jednoduše jdou do krámu a vezmou si, co chtějí.

Poznáš, ze které knihy je tento úryvek a kdo je jeho autorem?

Dokážeš si vzpomenout na pět hlavních kamarádů z tohoto příběhu?

3. Obchod na začátku uličky se nazývá KOLONIÁL. Dokážeš vysvětlit, proč se tak obchodům dříve říkalo?

4. V koloniálu najdeme výrobky mnoha firem, které přetrvaly až do současnosti. Pečlivě si prohlédni, co se v našem obchůdku prodávalo a na seznamu si je poznač.

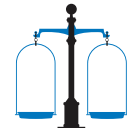
Kunin	Vitana	Orion	Kotányi	Opávia	Bosh
Zora	Nestlé	Masox	Flit	Tchibo	Mattoni
Pickwick	Hellmann's	Baťa	Danone	Kofola	Philips

5. Na území kterého kontinentu nebo státu se pěstují tyto potraviny?
Znáš nějaké zajímavosti o původu potravin, které pěstujeme v České republice?

pomeranče	_____	řepa	_____
mrkev	_____	třtinový cukr	_____
kukuřice	_____	citrony	_____
čaj	_____	káva	_____
mouka	_____	koření	_____
kakao	_____	brambory	_____

6. Ze seznamu různých typů vah vyber ty, které patří k obrázkům a název napiš.

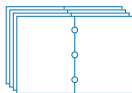
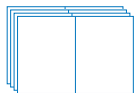
kuchyňská váha / mincíř / obchodní váha / osobní váha / decimálka / rovnoramenná váha

- 12.** Podle tohoto návodu si vytvoř vlastní brožurku.

Budeš potřebovat bílé nebo barevné papíry (max. 10 listů), bavlnku, ihlu, nůžky a tužku.

1. Knižní blok si vytvoř ze samostatných papírů, které v polovině přehni.
2. V ohybu knižního bloku opatrně vytvoř 3 stejně od sebe vzdálené díry.

3. Bavlnku navlékní do jehly. Začni šít z vnější strany od prostřední dírky a postupuj podle nákresu.
4. Bavlnku opatrně utáhni a vytvoř uzel. Dlouhé konce nůžkami odstříhni. Obálku si podle vlastní fantazie ozdob.

13. Znáš nějaký pavlačový dům? Co bys o něm a jeho obyvatelích dokázal/a říct? Pomohou ti krátké věty a z nich vyber správné možnosti.

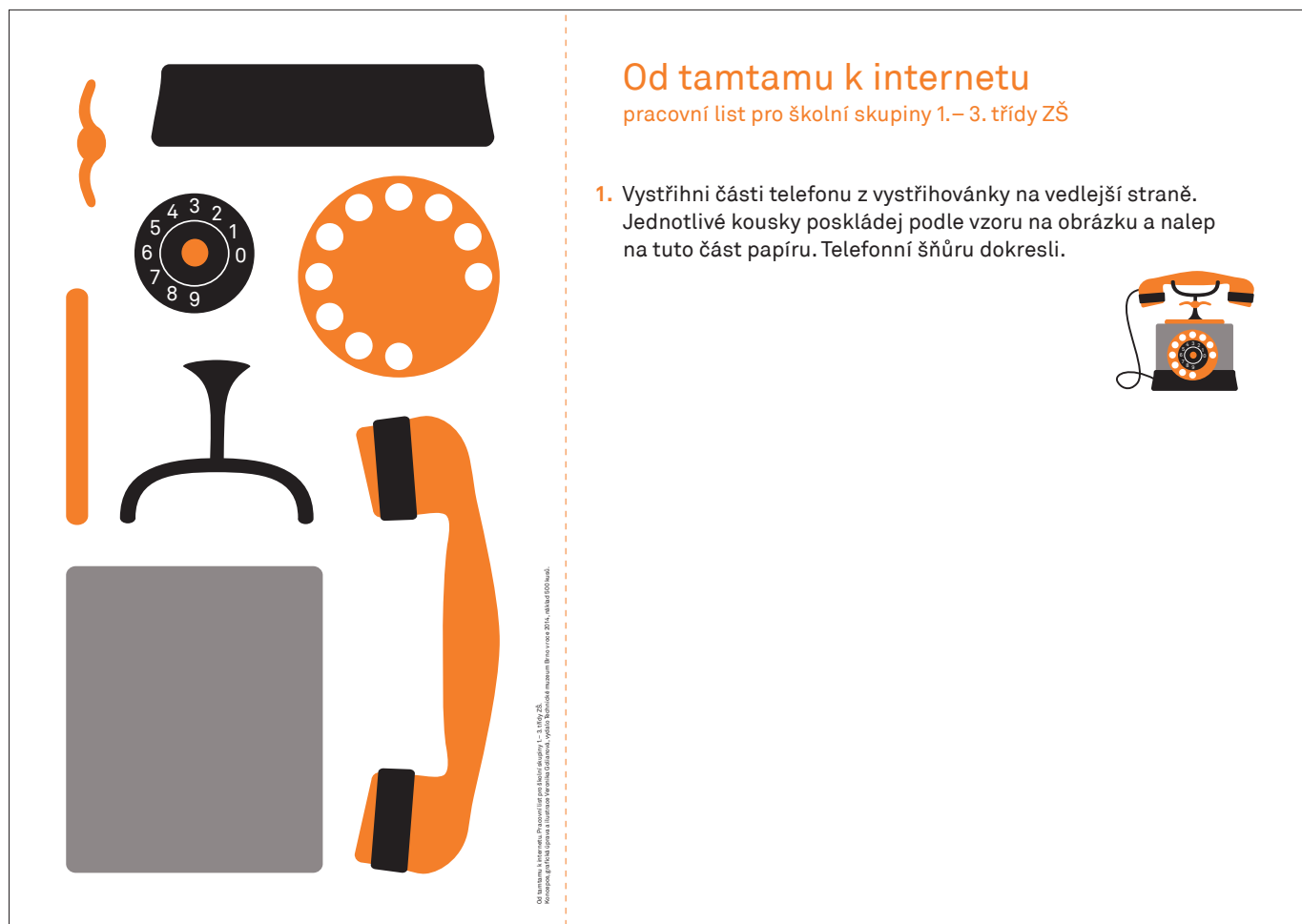
- ☐ Žije tam mnoho lidí v malých bytech s 2 pokoji.
- ☐ Byt každému slouží k bydlení a také k práci.
- ☐ Nádoby umývají v myčce.
- ☐ V každém bytě mají koupelnu a toaletu.
- ☐ Ve dvoře domu je v každém patře společný přístupový balkon.
- ☐ Vyprané prádlo suší v sušičce.
- ☐ V domě jsou prostorné velké byty.
- ☐ V přízemí domu jsou malé krámký a dílny.

14. Najdi si v uličce místo, které tě nejvíce zaujalo. Vymysli a napiš krátký příběh, který se na podobném místě v minulosti mohl odehrát.

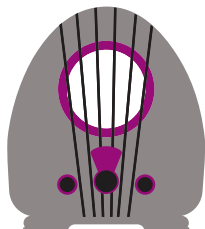
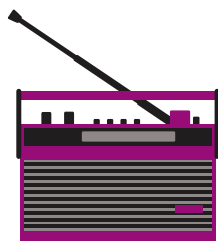
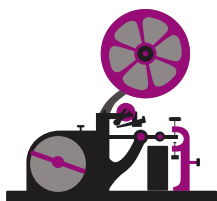
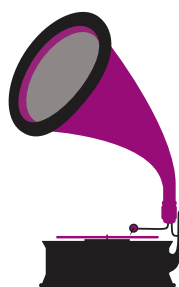
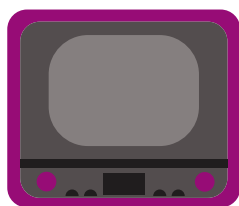
Aby to nebylo příliš jednoduché, použij v příběhu všechna připravená slova. Všechna tato slova najdeš na reklamních plakátech ze 30. letech 20. století umístěných na sloupu uprostřed našeho náměstí.

židle / pokus / nábytek / světlý / zákazník / mýdlo / svět / pestrý / cíl / dílna

Příběh s uvedením tvé adresy nám můžeš poslat na adresu pribeh@technicalmuseum.cz a nejzajímavější každý měsíc odměníme a zveřejníme na webu Technického muzea v Brně.

Od tamtamu k internetu, pracovní list pro 1.– 3. třídy základní školy, digitální tisk, 21 x 29,7 cm, 2014

Vystřihovánka k 3. úkolu

Od tamtamu k internetu. Pracovní list pro školní skupiny 4.–6. třídy ZŠ.
Křesťanská církev v ČR, vydáno v roce 2014, náklad 100 kusů.

Od tamtamu k internetu

pracovní list pro školní skupiny 4.–6. třídy ZŠ

1. Doplň následující větu.

Různé věci vydávají různé zvuky, které vznikají chvěním těles. Toto chvění se přenáší na okolní vzduch, protože způsobuje je střídavé stlačování a rozpínání. Zhuštění a zředění vzduchu, které postupuje od tělesa, se nazývá _____

2. Najdi v expozici následující předměty a dobře si je prohlédni.

Vymysli si krátký příběh, ve kterém použiješ všechny předměty, které jsou na obrázcích. Příběh si napiš.

Příběh s uvedením tvé adresy nám můžeš poslat na adresu pribeh@technicalmuseum.cz a nejzajímavější každý měsíc odměníme a zveřejníme na webu Technického muzea Brno.

Ševcova dílna

Z jakých částí šije švec boty? Přiřaď jednotlivé názvy všech částí do obrázku boty.

svršek / podešev / tkanička / podrážka / podpatek

Ze seznamu různých typů vah vyber ty, které patří k obrázkům a názevnapiš.

mincíř / obchodní váha / osobní váha / decimálka / rovnoramenná váha

9

Vyber a zakroužkuj předměty, které použije švadlenka pro ušití šatů v módním salónu.

Kolik předmětů se používá v módním salónu?

Kolik nití se ti podařilo najít?

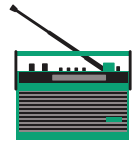
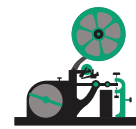
Kolik knoflíků je na společném obrázku?

15

20

Pexeso

37